

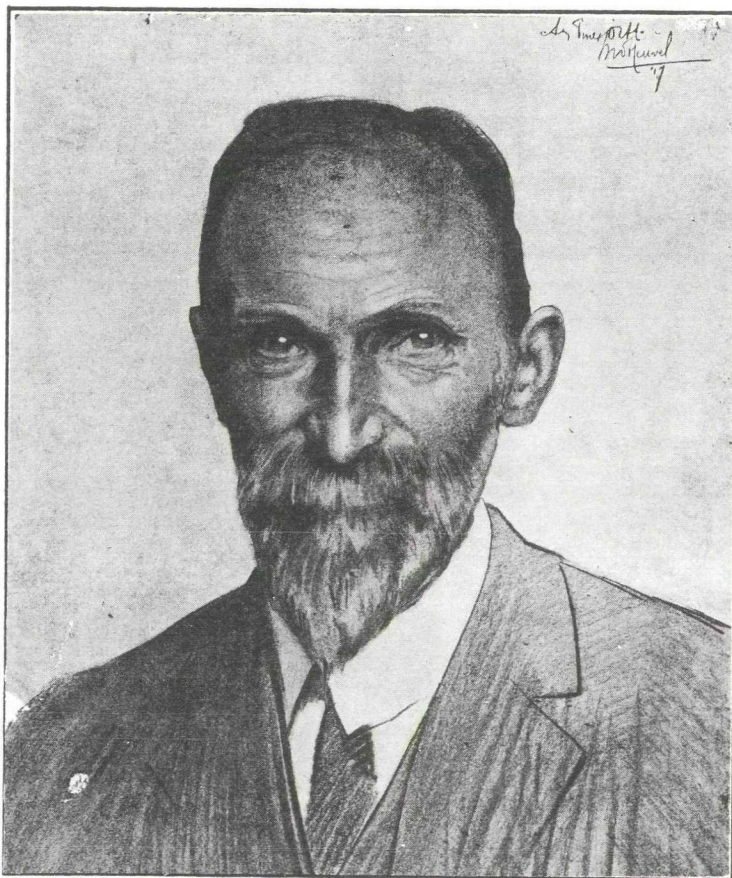
JHR. IR. FELIX LOUIS ORTT.

door W. H. A. Klein

Over het onderzoek naar de historische gegevens m.b.t. de Bunt en omgeving, in het eerste kwart van deze eeuw, werd verslag gedaan in de vorige nummers van "Van Zoys tot Soest". Bij dit onderzoek werd zoveel informatie ontvangen over de schrijver en filosoof Felix Ortt, die ruim een halve eeuw in Soest woonde en werkte, dat voor de geschiedenis van Soest de belangrijkste gegevens over deze uitzonderlijke man dienen te worden vastgelegd.

Met zijn vele geschriften en lezingen, waarvoor toen grote belangstelling was, heeft hij echter geen "school" gemaakt, d.w.z. de leiding op zich genomen van een nieuwe stroming.

Hij leefde eenvoudig en zette zich volledig in voor die organisaties die hij, na grondige overweging, belangrijk achtte om tot een ware vervulling van het leven te komen.

Jhr. Ir. Felix Louis Ortt 1947.

Om te beginnen een kort overzicht over het leven van Felix Ortt vóór zijn komst naar Soest.

Felix Louis Ortt werd op 9 juni 1866 te Groningen geboren als zoon van Jhr. J.R.Th. Ortt en L.J. de Raikem. Hij krijgt een orthodox-protestantse opvoeding. Bezoekt de lagere school in Haarlem. Gaat op zijn twaalfde naar de HBS.

In 1883 begint hij zijn studie in Delft waar hij in 1887 civiel ingenieur wordt.

In 1888 treedt hij in dienst bij Rijkswaterstaat. Van 1890 tot 1894 is hij arrondissementsingenieur te Brielle. Hij is dan nog orthodox-protestant en wordt president-kerkvoogdschap aldaar.

In 1894 volgt zijn overplaatsing naar de Algemene Dienst van Rijkswaterstaat in Den Haag. Hier wordt hij belast met de berekening van getijtafels. In dit werk toont hij zijn degelijkheid door, na grondige bestudering van de problemen, een methode uit te werken welke jarenlang bij Rijkswaterstaat gebruikt werd voor de berekening van getijtafels. Ook andere studies maakte hij die gepubliceerd werden in het tijdschrift "De Ingenieur". Een andere belangrijke studie van hem is "Een veilige buitenduinsche haven voor Scheveningen".

In deze periode, 1892, wordt hij, om gezondheidsredenen, vegetariër en kort daarop maakt hij kennis met de geheelonthoudersbeweging en sluit zich erbij aan. Op een geheelonthouderscongres leert hij de ideeën van Tolstoj kennen en raakt overtuigd van de juistheid ervan en wordt een der voorgangers van de Christen-Anarchistische idee. Hierdoor moet hij in 1899 ontslag nemen bij Rijkswaterstaat.

In dat zelfde jaar verschijnt zijn eerste roman "Naar het Grootte Licht" waarvan drie stukken verschenen.

Nu komt de periode dat hij zich geheel aan zijn idealen kan wijden. Hij wordt particulier-secretaris van Mevrouw C. van der Hucht-Kerkhoven. Deze is vooral actief als voorzitter van de Kinderbond. Zij laat een groot legaat na aan de Engendaalschool. Dit maakt het mogelijk deze school voort te zetten en uit te bouwen. De school draagt dan ook thans de naam "van der Huchtschool".

Aanvankelijk woonde Felix Ortt in Den Haag en neemt in 1902-03 deel aan de kolonie van de "Internationale Broederschap" te Blaricum. Alvorens hieraan deel te nemen bedankt hij als lid van de Nederlandse Hervormde Kerk.

De geschiedenis van de kolonie te Blaricum is door Ortt beschreven in de triologie: "Heidekind", "Felicia, een boek van roeping" en "Felicia, een boek van vervulling".

Na het einde van de kolonie sluit Ortt zich aan bij de groep "Vrede" eerst in Amersfoort, vervolgens Den Haag.

Na een verblijf in Nijmegen komt hij op verzoek van Lodewijk van Mierop in 1908 naar Soest als medewerker van de Stichting "Chreestarchia" (Heerschappij van het Goede) op Vredenhof te Soest. Deze Stichting werd in 1901 opgericht door van Mierop. Deze vestigde zich ook in 1908 in Soest. In 1910 werd de uitgeverij opgericht en met de komst van de heer Littooy gestart met een kleine drukkerij. Daar de capaciteit hiervan klein was werd het meeste drukwerk uitbesteed.

Thans kon Ortt zich geheel wijden aan de vele activiteiten ter realisering van zijn idealen. Zo was hij redacteur van "de Vegetarische Bode", medewerker aan de tijdschriften "De Vrije Mens" en het "Vredetijdschrift". Van de Bond ter bestrijding van de vivisectie was hij bibliothecaris en voerde het secretariaat van de "Kinderbond" en de "Geheelonthoudersbond". Tevens zette hij zich in voor de "Reinleven Beweging" die in 1901 door een groep jonge mannen was opgericht om de jeugd voor te lichten en met raad en daad bij te staan om tot een rein sexueel leven te komen.

Dit was een landelijke organisatie van vrijwilligers met plaatselijke afdelingen. Jaarlijks werden "Velddagen" gehouden in Gooi en Eemland. De beweging gaf het blad "Levenskracht" uit. In één van zijn geschriften omschrijft Ortt de beweging .... Kenmerkend voor de gansche beweging is de grote vrijheid van handelen bij eenheid van streven en beginsel. Het is geen vaste vereniging met statuten en reglementen, de beweging heeft geen bepaalde religieuze of politieke kleur. Ieder die reinheid van leven bevorderen wil is welkom. De werkzaamheid der groepsleden en meer speciaal der correspondenten bestaat in hoofdzaak daarin, om hen die steun behoeven, behulpzaam te zijn."

Ter ondersteuning van dit werk schreef hij o.a. de volgende boeken: "Liefde en huwelijk", 1901, "Rein leven en geheelonthouding", 1903, "Sexuele ethiek", 1904 en "Sexuele opvoeding", 1916.

Zoals de activiteiten voor de "Rein Levenbeweging" tonen lag de opvoeding van de jeugd hem nauw aan het hart en hij zette zich actief in voor de, in 1913, opgerichte Engendaalschool. Van 1924 tot 1929 verzorgde hij lessen aan deze school. Helaas moest hij dit staken daar hij niet in het bezit van een LO-acte was en op zijn verzoek tot vrijstelling werd afwijzend beschikt. Ortt was wel bevoegd aan middelbare scholen les te geven, liet men hem weten.

Van 1929 tot 1933 verzorgde hij ontwikkelingslessen aan de "Zandbergen" te Amersfoort.

Van de vele publicaties van Felix Ortt volgen thans twee aanbiedingen als voorbeeld:

- Lectuur over vegetarisme 1913.
- Lijst van de Centrale Brochurehandel "Harmonia" met o.a. brochures en boeken van Felix Ortt. Hierbij dient nog zijn grote belangstelling voor het spiritisme vermeld te worden.

De Vegetarische Bode

Orgaan van den Nederl. Vegetariërsbond

Maandblad onder Redactie van Felix Ortt

is gewijd aan de belangen van het vegetarisme in den ruimsten zin
Abonnementsprijs f 4.25 per jaar bij vooruitbetaling — Leden
van den Nederl. Vegetariërsbond (minimum contributie f 3.—)
ontvangen het blad kosteloos

Geeft U op als abonné of bondslid aan de Administratie
Adres: Faxantenweg 73huis, Amsterdam

Advertentie uit "De Wandelaar" van Rinke Tolman. 1935

Door de laatst genoemde uitgeverij is in 1947 een heruitgave verzorgd van een boek uit 1903 van Felix Ortt t.w. "Religieuze Opvoeding. Brieven aan een jeugdig vriendinnetje". Hierin wordt een stap voor stap uiteenzetting gegeven over het geloof, voor de jeugd zoals de schrijver dat zag. Geleidelijk aan trok Ortt zich terug als leider uit deze verenigingen doch bleef actief tot op hoge leeftijd.

CENTRALE BROCHUREHANDEL „HARMONIA”

ROTTERDAM - POSTBUS 973 - GIRO 246722

Mede verkrijgbaar:

van FELIX ORTT:

Psychometrie . . . . . f 0.50

Materialist of Spiritist? . . . . . f 0.50

De astrale levensdraad . . . . . f 0.50

Geestelijke genezing van Bezetenen . . . f 0.35

Spoken . . . . . f 0.50

Het Lichaam van Christus . . . . . f 0.35

De Psychische Energie als oorzaak der
occulte verschijnselen . . . . . f 0.75

Religieuze Opvoeding

Brieven aan een jeugdig vriendinnetje

In band met gouden letter . . . . . f 2.90

Inleiding tot het Pneumat-Energetisch
MonismeEen beschouwing over God, de Wereld, het Leven, Mens
en Maatschappij, van het standpunt der natuurwetenschap
met aanhangsel en critiek door Prof. Dr. G. Heymans.
Tweede (verbeterde) druk. STUDIEWERK

Alleen ingenaaid (gebonden uitverkocht) . . f 3.00

Heidekind (Levensfragment)

Een gevoelig geschreven verhaal . . . . . f 2.00

van DIVERSE MEDEWERKERS:

Van en over Felix Ortt

Uitgegeven ter gelegenheid van diens 70e verjaardag

182 bladzijden . . . . . f 2.50

van SPOON:

Wat is toch dat Spiritisme? . . . . . f 0.40

van Mevr. ZEEGERS-CLAESSEN:

„Eli waar zijt gij?”

In geheel linnen band met gouden opdruk f 2.75

van NEWLANDSMITH: (vertaald door F. Ortt)

De Tempel der Kunst

De Tempel des Levens

} per stel. . . f 1.50

Aan particulieren wordt uitsluitend geleverd na vooruitbetaling per giro (246722 Rotterdam), per postwissel (adres postbus 973, Rotterdam) of in postzegels. Indien men antwoord terug verlangt, gelieve men postzegel voor antwoord in te sluiten.

Spiritische Bladen. HET orgaan op Spiritisch gebied.

Abonnementsprijs f 6.00 per jaar.

Hij overleed op 92-jarige leeftijd in 1959.

Felix Ortt was een veel gevraagd spreker voor lezingen in zalen en voor de radio. Voor hen die door zijn zienswijze gegrepen werden en die hun problemen met hem wilden bespreken had hij steeds een willig oor. Vele van deze gesprekken werden gevoerd al op en neer wandelend op het "filosofenlaantje". Dit was een rustig laantje dat achter "Vredehof" door het Engendaalgebied liep, parallel aan de Bosstraat. Door een sobere leefwijze, zich aan de gepropageerde regels houdend, is Felix Ortt een voorbeeld voor anderen geweest. Dat hij echter ten aanzien van de regels soepel kon zijn voor anderen, moge uit het volgende blijken.

„Vredehof” nu Bosstraat 12 en 14.

Zoals in het voorgaande artikel vermeld, waren de leerkrachten aan de Engendaalschool verplicht zich aan strikte leefregels te houden zoals vegetarisme, geheelonthouding en niet roken. Toen de school geen bevoegde leerkrachten meer kon aantrekken die bereid waren die leefregels te onderschrijven, begon de school onbevoegde krachten aan te trekken, die wel die regels wilden volgen. Dit had echter tot gevolg dat de school gesloten dreigde te worden. Toen ging het belang van goed onderwijs voor de kinderen vóór op de leefregelen aan de leerkrachten. Hierdoor is het mogelijk geweest de school, thans "van der Huchtschool" niet alleen te behouden doch ook te laten uitgroeien.

Zoals uit het voorgaande moge blijken is Felix Ortt in zijn lange zeer productieve leven voor velen een belangrijke steun geweest. Daarom is hier aandacht gevraagd voor het werk van deze filosoof en schrijver. Voor hen wier belangstelling hiermede gewekt is moge verwezen worden naar bijgaande literatuurlijst en de in het artikel genoemde tijdschriften, geschriften en boeken.

Literatuur:

"Van en Over Felix Ortt". Bundel uitgegeven bij gelegenheid van zijn zeventigste verjaardag. 1936

"Een triptiek van Felix Ortt". Boekhandel Vrede, Den Haag 1908

Winkler Prins Encyclopedie.

Voorts is geput uit informatie verkregen bij gesprekken met familieleden van de medewerkers bij "Chreestarchia" die aan de Bosstraat hun jeugd doorbrachten.

BOEREN-GEZEGDEN OVER HET WEER.

Knapt Januari niet van de kou
Dan zitten we 's zomers in de rouw!

Maart droog - Mei nat
Veel hooi en zaad zat

Geeft Lichtmis klaverblad (2 febr.)
Pasen dekt met sneeuw het pad

Stof in Maart
Is goud waard

Als in Februari de muggen zwermen
Moeten we in Maart de oren wermen

Bij onweer in Mei
Zingt de boer joechei

BRAAMHAGE AAN HET LANGE EIND.

door P. J. v. d. Bremer

In de vorige uitgave van "Van Zoys tot Soest" hebben wij gezien hoe het boerderijtje van Willem Smits, daterend uit het begin van de 19de eeuw, via de heer Jan Sluiter in handen komt van Abraham Feitama. Deze verbeterde het pand aanzienlijk, en gaf het de naam "Beek en Daal".

Zijn erfgenamen verkochten in 1824 "De Hofstede Beek en Daal" aan de Amsterdamse notaris Mr. Everard Cornelis Bondt voor de somma van f 6625,-. Hoe de "Weldoortimmerde Heeren-Huizinge" was ingedeeld hebben we kunnen lezen in de "Veylconditieën". In het kort was dat als volgt.

Beneden een gang, een kamer, twee zijkamertjes, een opkamer met daaronder een kelder en een "secreet". Boven een gang, een logeerkamer, een provisiekamer, en een zolder met "meidenkamer", en in het achterhuis, in de stalruimte dus, een keuken, stalling voor de koets, voor drie paarden en vier koeien, en daarboven ruimte voor berging van hooi en stro, terwijl er ook nog een knechtenkamertje was op de hilt, dus boven het vee. En wat had die notaris dat allemaal prachtig omschreven.

Notaris Bondt, de nieuwe eigenaar, had een mooi zomerverblijf met een plezierbos, met waterpartijen en tuinen, groot drie en een halve bunder. Acht jaar lang is hij eigenaar geweest, en dan gaat "Beek en Daal" op 29 mei 1832 over in handen van een nieuwe eigenaresse, en wel mej. Maria Elisabeth Marc Pas de Loupe.